

- nischer Liederschatz ... von Johann Balthasar König, Franckfurt a. M. 1738.* Mel. möjligen av utgivaren. Lätt bearb.
- N:r här: 448: Kom, Ande, från höjden, kom ned. — Mel. tryckt första gången i *Davidisches Harffen- und Psalterspiel herausgegeben von Johann Georg Stötzel, Stuttgart 1744.* Bearbetning.
- „ „ 476: I öster stiger solen opp. — Mel. av N. Herman. tryckt första gången 1554. Även till n:r 228 och 514.
- „ „ 497: Nu dagens sol i glans och prakt (N. Ps. 649). Mel. av Melchior Vulpus, tryckt första gången i *Ein schön geistlich Gesangbuch, Jena 1609.*
- „ „ 511: Jag kan icke räkna dem alla. — Tryckt första gången i *Ein Gesangbuch der Brüder in Behemen und Merherrn, Nürnberg 1544.* Bearb. Även till n:r 235.
- „ „ 512: Gud, som haver barnen kär (N. Ps. 619: 1). —
- Mel. tryckt första gången i *Neu-ingerichtetes Gesangbuch. Cassel 1736.* Även till 523.
- N:r här: 518: Härlig är den himmel blå. — Mel. av Andreas Peter Berggren (1801—1880).
- „ „ 520: Lev för Jesus, intet annat. Se n:r 286.
- „ „ 521: Jesu kär, var mig när. — Mel. av Samuel Besler, tryckt i hans *Zwölf Gottselige Weihnacht Liedlein, Breslau 1615.* Kraftig bearbetning.
- „ „ 522: Morgon mellan fjällen. — In hoc anni circulo. Latinsk skolsång. Bearb.
- „ „ 523: Gode Fader, i din vård (N. Ps. 619: 2—6). Se n:r 512.
- „ „ 524: Ring in gudstjänsttid. Albert Runbäck, 1936.
- „ „ 594: Tänk, när engång det töcken har försvunnit (N. Ps. 667). Se n:r 73.

I koralbokens hänvisningar avser första siffran numren i Nya Psalmboken och andra siffran melodierna i nu gällande koralbok.

Albert Runbäck. Knut Peters.

Orgelkonst.

Den med stort intresse emotsedda orgelboken, som utlovats av musikdirektör Carl E. Rosenquist i Engelholm, föreligger nu på Gleerups förlag. Genast kan sägas att förväntningarna till fullo infriats. Vi ha i den föreliggande boken till vårt förfogande ett ovanligt vederhäftigt, noggrant och omsorgsfullt, intresseväckande

Carl E. Rosenquist: Orgelkonst. Handbok i orgelkännedom. Gleerups förlag, Lund. Kr. 4:75.

och tidsenligt arbete som med fullaste förtroende kan rekommenderas alla dem som vill inhämta kunskaper om orgelbyggeriets mål och medel.

Dispositionen av ett dylikt arbete torde kunna diskuteras. Här är den i varje fall klart och överskådligt uppställd. Orgelns ojämförligt viktigaste del, pipverket, blir här föremål för en grundlig utredning i det första stora huvudkapitlet, som omfattar ett 70-tal av bokens 178 sidor. I denna inledningsavdelning behandlas tonbildnings-, tonhöjds-, tonstyrke-, klangfärgs- samt icke minst betydelsefullt mensurfrågor. Indelningen av stämmorna är genomförd med konsekvens. För första gången får man i ett svenskt arbete en mera ingående framställning av alikvot- och blandstämmorna. Med samma översiktighet behandlas den följande stora underavdelningen, tungstämmorna. Ett utmärkt bildmaterial kompletterar på ett förtjänstfullt sätt denna framställning.

I kap. »Funktion» gives en klagörande redogörelse för en stämmas funktionsduglighet grundad på äldre och nyaste erfarenheter. Det tänkvärda innehållet i detta och följ. kap., »Disposition» torde i hög grad vara ägnat att klagöra för mången räddhågad tvivlare vad kyrkorgeln egentligen vill och kan när den är som bäst.

I kap. »Olika orgelformer» behandlas den egentliga kyrkorgeln. Här drar förf. en lans för »ryggpositivet» och dess framtida ev. återuppståndelse och talar kloka ord om kororgel, fjärrverk och högtrycksverk. Fyra dispositioner om 11, 16, 21 och 39 stämmor försvara på ett utmärkt sätt sin plats i en på orgelrörelsens ideal inriktad orgelbok. Små dispositioner lämnas även till de nämnda representanterna för övriga orgelformer: kapellorgel, »positiv», portativ.

På sid. 108 kommer så framställningen av de olika luftlådstyperna, som trots det knappt tillräckliga utrymmet av 17 sidor likväl bli vederbörligen belysta. Arbetet fullständigas genom de avslutande kapitlen där bälgverket, spelbord, traktur, registratur, koppel m. m. behandlas. En anmärkning skulle måhända kunna framföras att de här nämnda delarna fått åtnöja sig med en jämförelsevis knapphändig behandling. Bokens förra hälvt, där vi få mera av olika tiders brytningar och värdeomdömen ställda mot varandra, är den del som intresserar läsaren (och även tydligen förf.) mest.

Den allt igenom klara framställningen bör göra boken med dess innehåll och syftning lätt tillgänglig för en var som vill göra sig underrättad om det kyrkliga orgelbyggeriets inriktning. Den är ett arbete i rätt tid och kommer helt visst finna vägen till alla orgelintresserade.

H. Weman.